

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XVI. De vndecimo effectu excommunicationis, qui est priuatio cuiuscunque
ciuilis obligationis, & contractus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

aliàs acta à Procurore, Actore, Aduocato, & similibus irrita esse: contra supradicta, cum horum officia autoritate publicâ sint constituta.

2. Secundo assentientia Parochi excommunicati etiam non tolerari contrahentibus matrimonio valida est, quia hæc assentientia etiam autoritate publicâ præteritur non est actus iurisdictionis, cum sufficienter præteritur ab inuito, quod alienum est à iurisdictionis vsu, sed est executio cuiusdam conditionis à Concilio Tridentino requisitæ pro matrimonij valore, quæ cum nullibi annullatur facta ab excommunicato vitando, valida censeri debet: vt bene Sanch. lib. 3. de matr. disp. 2. 1. Henric. lib. 1. cap. 3. Rebell. lib. 2. de obligat. iustit. quest. 9. num. 9. Bonac. de matr. quest. 2. pun. 8. numero 1. 1. & de censur. disp. 2. quest. 2. pun. 5. num. 1. Gaspar Hurtado, disp. 7. difficult. 2. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 13. in fine. Coninch. disp. 27. dub. 2. concl. 7. Neque obstat excommunicatum vitandum testem esse non posse: quia Parochus matrimonio assentens non est testis depoens, sed inspiciens. Inspicere autem matrimonium, illique præsentem esse, vt postmodum testificari possit, valide potest ab excommunicato vitando præstari. Adde testificationem excommunicati dum non excipitur validam esse, vt superius diximus.

4. Tertiò licentia concessa à Parocho excommunicato alteri Sacerdoti ad assistendum matrimonio illicita est, nisi grauis necessitas urgeat; quia est quedam communicatio cum fidelibus, & de se grauis. Sed an valida sit? Dubium est. Conueniunt Doctores validam esse, si ab excommunicato tolerari præteritur, quia dum toleratur officium Parochi, & iurisdictionem retinet. At si ab excommunicato vitando concedatur, negat Coninch. disputat. 27. de matrim. dub. 2. num. 2. 5. Auila 2. puncti. de censur. cap. 6. disp. 3. dub. 3. concl. 4. & 5. validam esse concessionem; eo quòd hæc licentia sit actus iurisdictionis, quæ excommunicatus priuatus est. Quippe nullus potest alteri licentiam, & facultatem aliquid facienti concedere, nisi iurisdictionem, vel dominium habeat, vel facultatis concessit, vel per personam cui conceditur. Præterea mediâ hac facultate Sacerdos qualificatur, vt matrimonio valide assistat. Est igitur hæc facultatis concessio iurisdictionis actus. Redditi oppositum censet Sanch. d. disp. 2. 1. Filliuc. tract. 1. cap. 6. num. 204. Bonac. de matr. quest. 1. pun. 8. num. 2. 1. & de censur. disp. 2. quest. 2. pun. 5. num. 1. Gaspar Hurtado disp. 7. de excomm. difficult. 2. Quia concessio huius facultatis non est actus iurisdictionis, sed dominij, sicuti est quælibet procuratoris constitutio: cum Parochus nihil aliud faciat concedens hæc licentiam, quam potestatem assistendi, quam habet, in alterum subrogare. At hæc potestas residens in Parocho non est iurisdictionis, ergo neque illius in alterum subrogatio. Adde quòd Sacerdos à Parocho designatus potens sit matrimonio assistere, & ex eius præsentia matrimonium subsistat, non tam procedit à Parocho designante, quam à Concilio Tridentino concedente eam facultatem Sacerdoti, quem Parochus designauerit, sicuti ipse Parochus ex Tridentino habet esse inspectorem qualificatum, cuius præsentia valorem matrimonio præstat. Ex his solutum est fundamentum oppositum.

4. Quarto admissio, seu receptio professionis Religiosæ facta à Prælo excommunicato etiam vitando valida est, vt docet Sanch. lib. 6. in Decalog. capite 4. numero 78. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 13. in fine. Nam hæc admissio non est iurisdictionis propriæ, sed cuiusdam superioritatis vsus competens Prælo ratione sui officij: aliàs femina, & laicus, qui iurisdictionis Ecclesiasticæ incapaces sunt professionem admittere non possent. Ob eandem rationem valida est commissio admittendi professionem facta à Prælo excommunicato; quia ea commissio non est iurisdictionis, sed potestatis cuiusdam concessio admittendi obligationem, quam professus Religioni facit, obligandique Religionem ipsi professo sicuti cum Prælati alicui concedit facultatem admittendi contractum quo contrahens Religioni obligetur, & Religio contrahenti, non exercet propriè iurisdictionem, sed superioritatem.

PUNCTVM XVI.

De vndecimo effectu excommunicationis, qui est priuatio cuiuscunque civilis obligationis, & contractus

- 1. Excommunicatio interdicitur esse quælibet cum fidelibus contractum inire.
- 2. Plures censent prædictos contractus inuitidos esse in fauorem excommunicati, validos tamen in fauorem aliorum contrahentium.
- 3. Verus tam ex parte excommunicati, quam ex parte aliorum validos esse.
- 4. Aliqui limitant, vt prædicta doctrina procedat in contractibus nomine proprio celebratis, scilicet auctoritate publicâ, sed non approbatur.

- 5. Validum est contractum matrimonium ab excommunicato celebratum.
- 6. Validum quoque est testamentum etiam ab excommunicato vitando confectum.
- 7. Excommunicatus vitandus hæres institui potest.
- 8. Ab hac doctrina exceptiuntur aliquot casus.

Cum excommunicatio interdicitur sit quælibet cum fidelibus communicatio, vt constat ex toto titulo de sententia excommunicati. & ex pluribus Textibus relatis 1. 1. 9. 3. manifestum est ei interdicitur esse quælibet cum fidelibus contractum inire, siquidem contrahendo communicatio hominum vitatur. Argum. leg. 1. §. conuentio ff. de Pactis.

Sed an contractus ab excommunicato initi firmitatem habeant indicatque obligationem tam ex parte excommunicati, quam aliorum quibuscumque celebrantur? Non ita constat: Nam Hostiensis, in cap. veritatis de Delo & conuentionibus & est verò de sententia excommunicati. Cardinal. in cap. 1. de exceptionibus lib. 6. & in cap. quæquam de vsuris lib. 6. Archidiaconus in cap. 1. de iure patronatus lib. 6. & alij relati à Mariano Socino in c. sacris n. 48. de sententia excommunicati, censent validos esse contractus in fauorem aliorum contrahentium non excommunicatorum, secus verò in fauorem excommunicati. Nam cum excommunicatus contrahens sit legum interdictionem communicationem transgressus, æquum non est, vt legibus ipsis subueniatur. Quod enim contra ius sit, pro infecto haberi debet. Regula qua contra ius ff. de Regulis iuris. Et confirmatur, excommunicatus petens in iudicio executionem contractus in excommunicatione initi non audit, sed repellitur. Cap. 1. de exceptionibus in 6. Alij vero aduertit excommunicatum agere possunt. Signum ergo est contractum in excommunicati fauorem non tenere; bene tamen in aliorum commodum.

Ceterum omnino tenendum est contractum initum ab excommunicato etiam vitando validum, & firmum esse, obligatque ex illo excommunicatum quibuscumque contrahit, & contrahentes ipsi excommunicato; vt ex communi sententia tradit Panormit. in cap. ad problematum n. 8. de sententia, & re iudic. Et ibi Felin. Rebuff. in cap. postulatus num. 1. 5. de Clerico excommunicato. in cap. Couarras. in cap. alma mater 1. p. 4. 1. num. 9. Hugolin. tab. 2. de censur. cap. 2. §. 1. Sayrus lib. 2. de excommunicati. cap. 9. num. 11. Vazq. de excommunicati. dub. 8. Coninch. disputat. 34. dub. 12. num. 19. Gaspar Hurtado disp. 9. de excommunicati. difficult. 1. numero 5. & alij apud ipsos. Colligitur ex cap. cum illorum de sententia excommunicati. Cap. si quis fecerit. De eo qui duxit in matrimonium. Cap. inter dilectos de Donacionibus. Cap. vltimam. de penis in 6. Ratio est manifesta; quia annullatio, irritatioque contractus, vt potest odiosa inducenda non est absque manifesto Textu, & ratione. At nullus est Textus, ex quo hæc irritatio colligi possit. Nam est legibus Ecclesiasticis interdicantur contractus cum excommunicato, non tamen irritantur. Non enim quicquid contra legem sit pro infecto habendum est, aliàs contractus non solum in fauorem excommunicati; sed etiam in fauorem aliorum non excommunicatorum irritus esset; siquidem ipsi etiam non excommunicati interdicitur esse cum excommunicato vitando communicatio. Regula qua contra ius sunt &c. intelligenda est de his que sunt contra ius irritas, & annullans, secus verò de his que sunt contra ius tantum prohibens. Minus probat hæc contractus irritationem, quod excommunicatus petens executionem contractus in excommunicatione initi repellatur; quia non repellitur eo quòd in excommunicatione fuerit celebratus, sed ex eo quòd ipse excommunicatus sit; siquidem ab excommunicatione absolutus agere in iudicio potest pro obligatione sibi excommunicato facta. Argum. cap. felix verus. cum autem de Penas, lib. 6. Et notauit Felin. in cap. si verò volum. 2. de sententia excommunicati. Ioann. de Sclua tract. de benef. 3. p. quest. 4. quos refert, & sequitur Sayrus lib. 2. de excomm. c. 9. n. 17. Gaspar Hurtado disp. 9. difficult. 1. num. 5.

Hinc fit validam esse venditionem, emptionem, locationem ab excommunicato factam, vt colligitur ex cap. si verò de sententia excommunicati. & capit. quoniam multos 11. quest. 3. Item validam esse donationem tum ab excommunicato, tum ipsi excommunicato factam; cap. inter dilectos, de donacionibus, sicuti aduertit Sayrus, Coninch. Vazq. Hurtado supra. Bonac. disp. 2. q. 2. p. 5. num. 2.

Limitat prædictam doctrinam Sayrus dicto cap. 9. num. 14. vt procedat in contractibus priuatis, & nomine proprio celebratis; secus verò in iis, qui auctoritate publicâ, & ratione publici officij celebrantur, vt sunt contractus alienationis, & venditionis facti à Prælo excommunicato, & tutore, & Curatore & similibus circa res pupilli, & minoris. Sed rectius Sanch. lib. 7. in Decal. cap. 4. num. 78. Suar. disp. 16. de censur. sect. 8. censent prædictos contractus validos esse ob rationem sæpè didam, quia nullibi irritantur, & irritatio abique firmo fundamento inducenda non est, constatque ex his que puncti. præced. tradidimus.

De duplici contractu est nonnulla difficultas; An ab excommunicato vitando inuito validus sit, nempe de matrimonio, & testamento? Nam matrimonium celebratum ab excommunicato vitando inualidum esse nonnulli affirmant; ducti ea ratione, quia matrimonium est contractus, quo coniuges se obligant ad mutuam communicationem: at excommunicatus nequit se obligare ad communicandum cum aliis, cum omnis communicatio sit illi interdicta. Ergo. Ceterum omnino tenendum est validè excommunicatum inire matrimonium. Nam esto poterit Ecclesia irritare matrimonium excommunicati, nullibi tamen reperitur factum. Quinimo firmum esse iudicat cap. significasti. De eo qui duxit in matrimonium quam polluerat per adulterium. Et tradit Felin. Rub. de sponsalib. tit. 8. in 12. prius leg. Couarru. in cap. alma mater. p. 1. §. 1. num. 9. Hugolin. de censur. tab. 2. cap. 20. §. 1. et c. mediū. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 9. num. 1. §. Bonac. disp. 2. de censur. quest. 2. pun. 5. num. 1. & alij passim. Etenim excommunicati contrahentes matrimonium obligari possunt ad mutuam cohabitationem ab solute, quod sufficit, ut matrimonium subsistat, tamen non obligentur ex suppositione, quod excommunicati existant. Præterquam quod excommunicatio non impedit coniugalem conuiuium, ut potè à natura concessum, & maximè necessarium. Quapropter et si excommunicati contrahendo peccent, contractus tamen validus, & firmus est.

De testamento plures Doctores relati à Sayro lib. 2. de excommunicat. cap. 9. num. 1. censent inualidum esse ab excommunicato vitando confectum, sed certè abque vilo fundamento, cum nullibi habeatur irritum. Ex eo autem quod illicite conficiat vocando testes, & cum Notario communicando, inferi nequit irritum esse; sicuti non est irritus quilibet alius contractus illicite celebratus. Præterea omnibus permissum est, testamentum conficere, nisi aliqua lege expressè prohibeatur. Vti habetur §. fin. instit. quibus non est permissum facere testamentum. Leg. si quæramus ff. de testamentis. Leg. 1. Cod. de sacrosanctis Ecclesiis. At excommunicatio non est generaliter interdicta testamenti confectio. Ergo. Atque ita docent Panormit. in cap. ad proponendum. n. 9. de sententia, & re iudicata. Et ibi Felin. col. 2. Couarru. in Rub. de testament. num. 18. Hugolin. de censur. tab. 2. cap. 21. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 9. n. 2. Auila 2. de censur. cap. 6. disp. 6. dub. 6. Cochinch. disp. 14. dub. 13. in fine. Paul. Laym. lib. 1. tract. 5. par. 2. cap. 2. n. 17.

Hinc à fortiori constat excommunicatum vitandum hæredem institui posse. Minus enim requiritur ad capiendum ex testamento; quam ad testamentum conficiendum, cum plurimi incapaces sint testandi, non tamen vt hæredes instituantur, vt constat ex toto tit. instit. quibus non est permissum facere testamentum. Et leg. si quæramus, iuncta Glossa ff. de Testamentis. Et tradit Bald. leg. 1. num. 17. Cod. de hæredib. instit. Hugolin. cap. 2. de censur. cap. 21. §. 1. Sayrus alijs relatis lib. 2. de excommunicat. cap. 9. n. 9. Stephan. Dauila, & Cochinch. loc. cit.

Ab hac regula excipiendi sunt aliqui casus in quibus testamentum factio, tam actiua, quam passiuia criminosis interdicitur. Primo interdicitur hæreticis, hæreticorumque fautoribus. Cap. excommunicamus. §. ordines de hæreticis. Leg. credentes. & leg. Mantichæ; Cod. de hæreticis. Secundo percutientibus, insequentibusve Cardinalem. Cap. felix de penis lib. 6. Tertio interdicitur testamenti factio reis læsæ maiestatis. Leg. quisquis Cod. ad leg. Iuliam maiest. §. fin. Et an euenit. in auctent. de priuileg. dot. hæretic. mulier non potest. Quarto vsurarius manifesti, nisi cautionem præstent iuxta Textum in c. quandoquam de vsuris lib. 6. Ex quibus colligitur extra hos casus testamenti factioem quibuslibet criminosis, & excommunicatis permissam esse.

PUNCTVM XVII.

De duodecimo effectu excommunicationis, qui est priuatio politica communicationis.

- 1 Excommunicatus priuatus est communione ciuili, & politica fidelium.
- 2 Nominè oris qui à intelligitur.
- 3 Quia nominè orate.
- 4 Quia nominè vale.
- 5 Quia nominè communionis & mensa.

Conuenient omnes Doctores excommunicatum priuatum esse communione ciuili, & politica fidelium, siue per modum commercij, siue societatis, siue conuersationis, vt constat ex cap. sicut Apostoli. & cap. excommunicatos 1. q. 3. cap. ad mensam. Cap. si quis laicus 2. q. 1. & cap. illud de Clerico excommunic. mini. Cap. nuper. Cap. si aliquando. Cap. penult. de sententia excommunicat. & alijs Textibus, quos con-

gerit Nauarr. cap. 27. num. 17. Couarru. cap. alma 1. p. §. 1. Suar. disputat. 1. §. sect. 1. Actiones verb. huius ciuiliis, & politica communicationis hoc verù Doctores frequenter comprehendunt.

Os, orate, vale, communiō, mensa negetur.

Nominè oris intelligitur osculum pacis, & inde Doctores extendunt ad complexus, ad munerum missionem, & receptionem, & generaliter ad quodlibet beneuolentiæ signum, vt videre est in Hugolino de censur. tab. 2. cap. 23. §. 1. Henric. lib. 13. cap. 7. Sayr. lib. 2. de excommunicat. cap. 13. num. 2. Sed specialiter nominè oris intelligitur prohibita locutio cum excommunicato, siue palam, siue secretò. Cap. cum excommunicato 11. quasi. 4. Quod aded Doctores Hugolin. dicto cap. 23. §. 1. num. 23. Caiet. verbo communiō. seu participatiō. Syluest. verbo Excommunicatiō 5. num. 2. exaggerant, vt affirmet excommunicato salutari non esse respondendum. Sed rectius Sayrus dicto cap. 13. num. 2. censet responderi posse, te Deus illuminet: hæc enim non est tam locutio cum excommunicato, quam cum Deo, ad quem illa peritio dirigitur. At cum locutio non solum verbis, sed literis, & scripto fiat. Cap. ubi periculum. §. de electione in 6. prohibita est quælibet litterarum missio, & receptio, sicuti docet Glossam cap. constitutionem, verbo participatiōes de sententia excommunicat. in 6. Couarru. plures referens cap. alma 1. part. §. 2. num. 1. Item locutio signis, & nubiis, quia est vera locutio, cum sit vera mentis manifestatio, vti notauit Hugolin. supra §. 1. num. 9. Neque excusari potes etiam si per interuentum cum excommunicato loquaris; quia verè cum illo communicare censendus es, vt colligitur ex dicto cap. constitutionem. Et tradit Glossa ibi. Couarru. Hugolin. Sayrus loc. alleg.

Nominè orare prohibita censetur quælibet participatiō cum excommunicato, tum in Sacramentis, tum in sacrificio Missæ, tum in officiis Diuinis, tum in alijs precibus, & orationibus iuxta ea quæ latius diximus de primo excommunicationis effectu.

Nominè vale prohibetur quælibet honorifica salutatio, ut potè quæ excommunicatus indignus est. Quæ prohibitiō habetur cap. excommunicatos 11. quasi. 3. & cap. omni qui 2. q. 1. habetque fundamentum in verbis Ioannis Euangelistæ 2. epist. cap. 1. ibi. Neque aue ei dixeritis. Non est autem censenda salutatio, si dicas. Deus te illuminet, Deus te conuertat; quia his verbis non excommunicatum honoras, sed eius statum exprobras, & arguis, & à Deo conuersionem postulas, sicuti diximus supra; & tradit Sotus in 4. disp. 22. quasi. 1. art. 3. concl. 2. Nauarr. cap. 27. num. 20. Henric. lib. 13. cap. 7. num. 3. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 13. num. 6. Galpar Hurtado disp. 9. de excommunicat. difficult. 1. num. 4. & deducitur ex cap. responso de sententia excommunicat. Sed an prohibeatur salutatio, quæ non animo salutandi fit, sed ne urbanus videaris. V. g. allargere excommunicato, caput aperire, locum concedere, Doctores non conueniunt. Nam S. Iu. verbo Excommunicatiō 5. num. 3. Nauarr. cap. 27. num. 20. Suar. disp. 1. §. sect. 1. num. 3. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 3. num. 16. Galpar Hurtado disp. 9. de excommunicat. difficult. 1. num. 3. Bonac. disp. 1. de censur. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 14. Valq. de excommunicat. dub. 8. num. 5. & alij negant licere; quia illa est vera salutatio exterior, in quam prohibitio cadit, tamen si procedat ex animo non salutandi, quem animus lex non spectat. Ceterum est hoc tenendum sit, & consulendum, vt securius, & probabilius, ar. probabilitate non carette posse prædicta signa exhibere abque vilo peccato, & abque excommunicationis incurfu. Sicuti docet summa Altensis, 1. p. lib. 7. tit. 1. q. 20. S. Anronin. 3. p. tit. 1. c. 2. Angel. verbo excommunicatiō 8. n. 4. Ioann. Maior. in 4. d. 18. q. 2. in princ. Sayrus lib. 2. de excommunicat. c. 13. num. 7. Sotus in 4. disp. 22. q. 1. art. 4. Graffis lib. 4. casuum conscientie. cap. 12. num. 5. Stephan. Dauila. p. de censur. cap. 6. disp. 9. dub. 1. Quia ea salutatio consuetudine videtur introducta non voluntaria, sed vt necessaria; non quidem vt excommunicatum honores, sed ne illum inhonores, aut contempnas. Quod à fortiori procedit excommunicato te prius salutante; quia tunc resalutatio videtur debita ob priorem excommunicati salutationem. Sic Henric. lib. 13. cap. 7. in conluit. O. Filliuc. tract. 13. cap. 5. q. 3. num. 84.

Nominè communionis, & mensa significatur; & prohibetur quælibet societas, & communicatio in negotijs peragendis, in habitatione, in conuiuiu, in itinere, in mensa, & similibus. Debet autem participatiō esse formalis; id est per modum vnius, secus si casu in eadem domo, itinere, vel mensa incidas. Sicuti aduertit Suar. disp. 1. §. sect. 1. num. 6. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 13. n. 8. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 2. num. 16. Galpar Hurtado disp. 9. de excommunicat. difficult. 1. numero 6. Bonac. disputat. 2. de censur. quest. 2. pun. 6. num. 6.